

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: ons Parlement.

Huis van Thorbecke

Het Huis van Thorbecke kent drie verdiepingen: rijk, provincie en gemeente. Gemeente woont op de begane grond en staat het dichtst bij de inwoner. Dat de zolderverdieping soms oogt als een ivoren toren is een constatering, niet meer dan dat.

Elke verdieping kent een eigen volksvertegenwoordiging, samen te stellen door de(zelfde) kiesgerechtigden. Die volksvertegenwoordigingen hebben enkele dingen gemeen: de leden hebben grotendeels een rechtstreeks mandaat van de kiezer, de organen hebben een wetgevende taak en controleren op gevoerd bestuur.

Veel meer overeenkomsten zijn er niet.

Inrichting en organisatie

In het oog springende verschil op het gebied van inrichting en organisatie is dat Provinciale Staten en gemeenteraad zich hebben te houden aan organieke wetten van hogerhand: Provinciewet en Gemeentewet. Aan en in te vullen met een Reglement van Orde.

Dit is anders voor de bewoners van de zolderverdieping: die stellen hun eigen Reglementen van Orde vast en zitten daarbij alleen vast aan de Grondwet. Geen organieke wet dus voor de zolderbewoners. Wie zijn dat eigenlijk, die zolderbewoners?

Welnu die staan bekend als het Parlement oftewel de Staten-Generaal.

Parlement

De zolderverdieping is ingedeeld in twee ruimtes. De ene wordt bevolkt door rechtstreeks gekozenen, in de andere wonen de zogeheten “getrapt gekozenen”. Achtereenvolgens Tweede Kamer en Eerste Kamer.

Beide Kamers vormen het Parlement.

Ze hebben deels dezelfde taak (medewetgever) waarbij de Tweede Kamer ook nog controle uitvoert op de regering. Meer taken heeft het parlement niet.

Vraag die voorligt is deze: zijn de bewoners van begane grond en eerste verdieping te zien als een “soort van” Tweede Kamer?

Die vraag komt voort uit de waarneming dat in staten- en raadzaalen meer en meer gebruik wordt gemaakt van termen en gebruiken die hun wortel hebben in 's lands vergaderzaal, oftewel de Tweede Kamer.

Haagse gebruiken en rites: een greep

In de Tweede Kamer wordt een spoeddebat aangevraagd en heeft een bewindspersoon een motie van wantrouwen aan zijn broek gekregen. Ook wordt een hoofdelijke stemming aangevraagd met daarbij behorende verplichtingen. Als er iets niet pluis is en de onderste steen moet boven komen wordt er een parlementaire enquête gehouden. Er is een presidium dat wordt aangemerkt als “dagelijks bestuur van de Tweede Kamer”. Uit zijn midden kiest de Tweede Kamer zijn voorzitter, evenals de Eerste Kamer. Bewindspersonen worden benoemd en ontslagen bij Koninklijk Besluit.

Taken en bevoegdheden Provinciale Staten en gemeenteraad

De volksvertegenwoordigende organen op begane grond en eerste verdieping hebben een veel breder pakket aan taken en bevoegdheden dan het Parlement. Ze zijn geen medewetgever, maar wetgever. Ze benoemen leden van het dagelijks bestuur en kunnen ze ook weer ontslaan. Ze voeren zelfstandig bevoegdheden uit die wetten aan hen toekennen. Oftewel: anders dan het Parlement nemen Provinciale Staten en gemeenteraad “als orgaan” juridisch bindende besluiten.

Provinciewet en Gemeentewet kennen twee soorten bijeenkomsten: staten-/raadsvergadering en commissievergadering.

Ook kennen beide wetten de individuele volksvertegenwoordigers rechten toe. Denk hierbij aan het recht van initiatief: het recht om zelfstandig aan staten of raad een voorstel voor besluitvorming voor te leggen.

Ook de interpellatie heeft een plekje in Provinciewet en Gemeentewet gekregen: het recht op een verzoek om toestemming voor het houden van een interpellatie.

Nieuw gezelschapsspel: Tweede Kamertje spelen

Een interpellatie wordt, evenals in de Tweede Kamer, “aangevraagd” in de gemeenteraad. Terwijl er een verzoek om toestemming hiertoe aan de raad moet worden gedaan. Zie artikel 155 lid 2 Gemeentewet.

Hier en daar is zelfs te zien dat er een interpellatiedebat wordt aangevraagd bij de gemeenteraad. Terwijl de Provinciewet en Gemeentewet de figuur “debat” niet kennen, aangezien beide wetten veronderstellen dat men in vergadering bijeen komt. Zie bijvoorbeeld de artikelen 19 Provinciewet en Gemeentewet.

Een raadsonderzoek gaat door het leven als raadsenquête.

Als een zaak (politiek) urgent is, wordt een spoeddebat aangevraagd. Maar wordt in de kern bedoeld op een extra raadsvergadering als bedoeld in artikel 17 lid 2 Gemeentewet.

In Drenthe kiezen de inwoners het Drents Parlement, als ik de website van die provincie mag geloven. Daarmee doen Provinciale Staten zich tekort en geven zij een onjuist beeld van zichzelf. Een Parlement heeft immers geen zelfstandige taken en bevoegdheden.

En zo kan ik nog wel even doorgaan...

Decentraal zwaktebod?

Het (on)bewust overnemen van gebruiken, termen en rites uit de Tweede Kamer miskent ten principale dat een decentraal volksvertegenwoordigend orgaan een geheel andere missie heeft dan het Parlement.

Het zou juist een uitdaging voor elk orgaan moeten zijn om zijn eigen gebruiken, termen en rites te vinden en deze vervolgens als eigen mores te omarmen.

Er kleeft een onderhuids gevaar aan het spelen van het hierboven beschreven gezelschapsspel. En wel dat bij de spelers onvoldoende het bewustzijn aanwezig is dat de regels uit de Provinciewet en Gemeentewet gewoon hun werk doen.

Denk hierbij met name aan regels als immuniteit (artikelen 22 en 80 lid 5 Provinciewet/82 lid 5 Gemeentewet) en stemquorum (30 lid 1 Provinciewet en Gemeentewet).

Dringend advies

Provinciale staten en gemeenteraad: wees trots op jezelf en probeer vooral geen decentraal filiaal van het Parlement te zijn. Want je bent veel meer dan dat!

Er is in dit land maar één Parlement.